

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การสัมมนาวิชาการประจำปี 2564

เวทีที่ 5: สัมมนาโต๊ะกลม “ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง?”
วัน-เวลา 14 กันยายน 2564 เวลา 13.30 – 16.30 น.

ถ่ายทอดสดผ่าน fanpage สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเป็นมา

ก่อนการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2568) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบหลักในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการของหน่วยงานราชการ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลายเป็นแผนระดับที่สอง มีฐานะเท่ากับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ประเด็นสำคัญในที่นี่คือ ยุทธศาสตร์ชาติกลายเป็นแผนแม่บท และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลายเป็น “แผนที่ช่วยระบุทิศทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งดำเนินการในระยะ 5 ปีของแผนยุทธศาสตร์ชาติ” แม้ยุทธศาสตร์ชาติจะประกาศใช้ในปี 2561 แต่แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นตั้งแต่แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ที่มีการระบุยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

ตารางเปรียบเทียบยุทธศาสตร์การพัฒนาในยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และกรอบแผน 13

ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนา 12	กรอบแผน 13
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์	การเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์	(4.1) ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	(2.1) ไทยมี SMEs ที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ (2.2) ไทยมีพื้นที่และเมืองหลักของภูมิภาคที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจทันสมัยและน่าอยู่ (2.3) ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน	(1.1) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง (1.2) ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน (1.3) ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน (1.4) ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนพัฒนา 12	กรอบแผน 13
		(1.5) ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุน และจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค (1.6) ไทยเป็นฐานการผลิต อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและบริการ ดิจิทัลของอาเซียน
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการเติบโตบน คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	(3.1) ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและ สังคมคาร์บอนต่ำ (3.2) ไทยสามารถลดความเสี่ยงและ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อ การพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและ ยั่งยืน	
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบบริหารจัดการ ภาครัฐ	การบริหารจัดการในภาครัฐ การ ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย	(4.2) ไทยมีภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง
	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบโลจิสติกส์	
	การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม	
	การพัฒนาภาค เมืองและพื้นที่ เศรษฐกิจ	
	ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการ พัฒนา	

สำหรับกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในฐานะกรอบการกำหนดแผนระดับปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “พลิกโฉมประเทศไทยสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” ((Transformation to Hi-Value and Sustainable Thailand) มีแนวคิดหลักเป็นเรื่อง “Thailand’s transformation” หรือพลิกโฉมประเทศไทยหรือเปลี่ยนแปลงประเทศขนาดใหญ่ ภายใต้แนวคิด Resilience ลดความเปราะบาง สร้างความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤติ

มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ

- 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (high value-added economy)
- 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (high opportunity society)

3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (eco-friendly living)

4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (key enablers for Thailand's transformation)

แต่ละองค์ประกอบ จำแนกจุดหมายในแต่ละองค์ประกอบไว้ รวม 13 หมุดหมาย (milestones) บ่งบอกสิ่งที่ประเทศไทยจะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “จัด” ในช่วงเวลา 5 ปี ดังมีรายละเอียดดังนี้

ที่มา: สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กุมภาพันธ์ 2564

อย่างไรก็ดี สถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทย ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ พร้อมไปกับสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่มีช่องว่างกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะมีการทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ.2564-2565 คำถามสำคัญคือ ในสถานการณ์เช่นนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ/แผนแม่บทและแม้กระทั่งกรอบแผน 13 ยังสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการในปัจจุบันและในอนาคตได้หรือไม่ ภายใต้แนวคิดดังกล่าว มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และภาคสาธารณะและภาควิชาการจะมีข้อเสนอหรือทางเลือกเพื่อลดจุดอ่อนนั้นๆอย่างไร สถาบันวิจัยสังคมและภาคีเครือข่าย จึงร่วมกันจัดเสวนาโต๊ะกลมเพื่อวิพากษ์ วิจัยและพัฒนาข้อเสนอ เพื่อเปิดพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดอนาคตร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดอนาคตผ่านการวิพากษ์กรอบแผน 13 รวมไปถึงยุทธศาสตร์ชาติ จากภาควิชาการ องค์กรประชาสังคม ภาคชุมชนและสาธารณะ
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในกระบวนการยกร่างแผนฯ 13 ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ร่างกำหนดการ

13.30 – 13.45 น.	กล่าวต้อนรับ รศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13.45 – 15.45 น.	สัมมนาโต๊ะกลม “ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง?” เปิดประเด็นโดย คุณชัชวาลย์ ทองดีเลิศ ประธานสมาคมหายใจเชียงใหม่และประธานมูลนิธิสืบสานล้านนา คุณทักษิณี วีระกันต์ มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน คุณจะเด็จ เซาว์นวิไล มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล คุณธัญชนก คชพัชรินทร์ กลุ่มนักเรียนเลว คุณสิทธิกันต์ ธีระวัฒน์ชัย Civic Tech Platform for Thailand’s Election and Democracy (ELECT) คุณจ่านงค์ หนูพันธ์ เครือข่ายสลัมสี่ภาค คุณนิติรัตน์ ทรัพย์สมบูรณ์ เครือข่ายรัฐสวัสดิการ คุณสุนทรี หัตถ์ เชียงกิ่ง ประธานมูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ รศ.ดร.วีระศักดิ์ เครือเทพ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ดร.นภาพร เพ็ชร์จินดา สส.บัญชีรายชื่อพรรคเสรีรวมไทย
15.45 – 16.00 น.	สรุปประเด็นการสัมมนา: ข้อเสนอเพื่ออนาคต

ดำเนินรายการโดย ผศ.ดร.พรราชสีมา กุหลาบ รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ

*รอกการยืนยัน